

R E V K A B I J L

G A P E N

O N D E R

W A T E R

Nieuw Amsterdam

© Revka Bijl 2019
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Bart van der Tooren
Foto auteur © Quintalle Nix
NUR 301
ISBN 978 90 468 2431 3
www.nieuwamsterdam.nl

Het is dinsdagmiddag en op dinsdag zoek ik naar werk. Het is niet goed om de hele dag thuis te zitten en daarom neem ik mijn laptop mee naar de koffiebar bij mij in de buurt. Ik begin altijd met mijn e-mails. In de praktijk betekent dat het verwijderen van de afwijzingsmailtjes, het zijn er ongeveer twee per week. Je krijgt namelijk lang niet altijd een afwijzingsmailtje, vaak gebeurt er gewoon helemaal niks. Eerst liet ik me nog van slag maken door de mails. Opende ik de berichten van onbekende namen met een zekere gretigheid. Inmiddels kan ik aan de eerste zin al zien waar het naartoe gaat. Traditionele bedrijven beginnen met iets als 'Bedankt voor uw interesse, helaas...'; creatievere bedrijven schrijven: 'Daar lagen ze dan, 217 prachtige sollicitatiebrieven...' Zo'n getal noemen ze om het leed te verzachten, maar het herinnert mij vooral aan het feit dat er veel meer versies van mij rondlopen. Van die mensen die altijd hoorden dat het papiertje een toegangsbewijs zou zijn tot de wereld. 'Het gaat om het denk-niveau, je weet toch niet waar je uiteindelijk terecht zult komen,' vertelden de volwassenen me toen het tijd was om een studie te kiezen na de middelbare school. Het luchtte me op dat te horen, dat ik gewoon iets mocht kiezen wat ik interessant vond. Het maakte immers niet uit wat er gestudeerd

werd, als je maar kon aantonen dat je een studie was begonnen en had afgemaakt. Dat is nu drie jaar geleden. Tot dusver heeft het papiertje zich nog niet bewezen en is mijn studieschuld niet geslonken, maar rustig aan het groeien als een tumor waarvan de eigenaar nog geen weet heeft.

Mijn zoektermen op de banensites zijn het laatste jaar enorm uitgebreid. Zelfs de sector maakt me steeds minder uit. Ik vraag me af of er nog wel een baan voor me over is, of er eigenlijk wel behoefte bestaat aan mensen zoals ik, mensen zoals mijn studiegenoten. Soms stuur ik ze een berichtje om te vragen hoe het met hen gaat. Om te checken of zij ook nog steeds onsuccesvol zijn. Het antwoord is altijd ja, hoewel het gebrek aan werk verschillende gezichten kent. Zo zijn er een paar van ons op 'werkervaringsplekken' terechtgekomen. Een soort onbetaalde stage voor afgestudeerden. Als je zo'n plek kunt bemachtigen, moet je gewoon hopen dat er iemand zwanger raakt of een burn-out krijgt, zodat je kunt blijven plakken. Toch vlieg je er meestal na drie tijdelijke contracten uit. Maar dan heb je wel die ervaring opgedaan. Dat kan weer schelen wanneer je in de stapel van 217 brieven terecht komt. Anderen werken net als ik op een plek die ervoor zorgt dat de huur betaald wordt. We staan onderaan de voedselketen, moeten luisteren naar mensen die e-mails sturen met spel fouten erin.

Mijn dagen in de catering... ik probeer er niet te veel aan te denken. Want als ik eerlijk ben, weet ik niet hoelang ik het nog kan volhouden. Ik weet niet eens meer hoe ik er terechtgekomen ben, laat staan hoe het komt dat ik er nu al zo lang zit. Of misschien weet ik het wel, maar probeer ik zo min mogelijk terug te denken aan het besluit dat ik nam.

Soms denk ik dat Nina me had moeten helpen. Ik begrijp wel dat we volwassen zijn en dat we onze eigen keuzes maken, dat iedereen alleen maar verantwoordelijk is voor zijn eigen geluk. Dit zijn allemaal woorden die ik ken, zinnen die ik in gesprekken hoorde, zinnen die ik ook zelf zou kunnen uitspreken. Maar als je beste vriendin niet goed is in het leven, dan is dat toch ook een beetje jouw probleem? Dan probeer je iemand toch te helpen?

Ik heb geen idee hoe ik bij deze gedachte kom. Dat komt waarschijnlijk omdat ik eigenlijk nergens verstand van heb. Niet van vriendschappen, familie, werk, sport, kunst, voedsel, films, politiek, reizen, geld, het milieu. Zelfs van mijn studie heb ik geen verstand. Maar dat maakt niet uit bij geesteswetenschappen. We hoeven geen mensenlevens te redden of een ander wezenlijk verschil te maken.

Ik loop de koffiebar in. Ik ken het meisje dat hier werkt, van gezicht in elk geval. Logisch, ik kom hier zeker twee keer per week. Zij kent mij niet, maar dat komt natuurlijk omdat er veel meer gasten zijn dan koffiemeisjes, of barista's, zoals ze dat hier noemen.

Langs de ramen zijn tafels gemaakt, waaraan mensen zitten met hun laptops. Het is niet de bedoeling dat je met andere mensen praat. Dat is eenvoudig, want de meesten dragen een koptelefoon. Ik ga naast een man met een baard zitten. Hij draagt een geblokt overhemd, kapotte jeans die waarschijnlijk erg duur waren en sneakers. Op zijn onderarm staat iets over hoe te leven, maar ik kan het niet helemaal lezen.

Tegenover de koffiebar zit de muziekschool. Het is een van de mooiste gebouwen van de stad. Aan de voorkant hangt

sinds enkele maanden een wit spandoek waarop staat: MUZIEKSCHOOL DE MELODIE MOET BLIJVEN! TEKEN DE PETITIE! Ik heb getekend, maar Phebe vertelde me dat het bedrijf van haar oom de boel allang gekocht heeft en er luxe appartementen van zal maken. ‘Maar goed ook,’ zei ze, ‘want het is echt een bouwval vanbinnen.’

Phebe staat op een andere plek in de voedselketen. Misschien gaat zij wel in zo'n appartement wonen.

Een blauwe Volvo stopt voor de muziekschool. Een blond meisje stapt uit, ze zal een jaar of twaalf zijn, schat ik. Ze draagt een groene jas met houtje-touwtjesluiting, een wijde rode jurk en felgekleurde gympen aan haar voeten. Met haar spillebenen lijkt ze net een stripfiguurtje dat tot leven is gekomen. Op haar rug draagt ze een vioolkoffer. Haar gezicht is rond en bleek, ze kijkt ernstig wanneer ze de vrouw in de auto uitzwaait vanaf de derde trede van het bordes. De Volvo rijdt langzaam weg. Het meisje kijkt de auto na, alsof ze niet kan geloven dat ze nu hier terechtgekomen is.

‘Een cappuccino,’ zegt het barmeisje terwijl ze het kopje hard naast me neerzet.

‘Dank je,’ zeg ik, maar ze is al weg. Misschien heeft ze een hekel aan gasten die cappuccino's drinken, of aan gasten in het algemeen.

Er stoppen nog meer auto's voor de muziekschool. Kinderen stappen uit en hollen de trap op, duwen de indrukwekkende deur open, gaan naar binnen. Niet het blonde meisje. Ze gaat naast een van de stenen leeuwen zitten die aan weerszijden van de trap staan en laat haar benen bungelen. Dan graaft ze in haar jaszak en begint ze met een jojo te spelen. Omhoog, omlaag, langzaam, snel, schuin, met een zwiep.

Ik klap mijn laptop open, ik kan moeilijk de hele dag naar buiten gaan zitten kijken. Ik moet brieven schrijven, mensen uitleggen dat ze mij moeten inhuren. ‘Geef voorbeelden bij alle persoonlijke en professionele kwaliteiten die je noemt,’ zei de loopbaancoach van de universiteit. Ik zoek naar kwaliteiten op het internet. Al snel verlies ik mijn concentratie en zit ik urenlang grappige filmpjes te kijken, lees ik artikelen over welk eten goed is voor welk lichaamstype, welk eten voor een goed geheugen, welk eten ervoor zorgt dat je geen nare ziektes zult krijgen. Ik vergeet alles meteen weer.

Wanneer ik opkijk, zit het meisje er nog steeds. Ze speelt niet meer met haar jojo, maar staart voor zich uit, in mijn richting. Ik probeer haar blik te vangen, maar ze ziet me niet.

Ik lees op een carrièrewebsite dat als je erachter wilt komen wat je passie is, het helpt om te bedenken wat je als kind het liefst deed. ‘Was je beweeglijk en had je slechts een korte spanningsboog? Ga op zoek naar een dynamische werkomgeving!’ staat er in opgewekte oranje letters.

Volgens mijn moeder was ik een makkelijk kind, een beetje teruggetrokken misschien, ‘maar dat was ook wel prettig,’ zegt ze er altijd bij.

Mijn broertje en zus waren temperamentvol en avontuurlijker. Samen bedachten ze eens het plan om bij opa en oma op bezoek te gaan, met bus 198. Lina wist wel welke halte goed was en David had de roze strippenkaart uit mama’s tas gevist. Ze waren elf en zeven. Volgens Lina hebben ze me meegevraagd, maar wilde ik niet.

Of dat klopt, kan ik me niet herinneren. Ik herinner me alleen dat mama thuishkwam van het boodschappen doen, mijn kamer in liep en vroeg waar de anderen waren. Ik her-

inner me dat ik het niet wist en dat mama ineens heel veel mensen moest opbellen en dat ze haar jas niet aan de kapstok had opgehangen maar aanhield tijdens het telefoneren. Ik herinner me dat ik daarna bij de burens moest gaan spelen en hoe vervelend ik dat vond, omdat ik net bezig was met het sorteren van alle knopen uit de knopendoos die oma me eens had gegeven.

Bij de burens kreeg ik thee met melk erin, wat ik erg vies vond, maar dat durfde ik niet te zeggen.

Toen het buiten al donker was geworden, kwam mijn vader me ophalen bij de buurvrouw. Hij zag eruit als iemand die in de war was, misschien was hij wel een genie, dacht ik nog.

Thuis zaten mama, David en Lina op de bank. 'Hoi,' zei ik, maar mijn broer en zus keken naar de grond.

'David en Lina zijn heel erg stout geweest vandaag,' zei mama. 'En daarom heeft mama nu migraine.'

Daarna aten we macaroni met ham en kaas en toen moesten we naar bed.

Ik probeer te bedenken welke eigenschappen ik nou had in dit verhaal, maar ik kom er niet uit. Misschien dat ik mijn kalmte kan bewaren in crisissituaties?

Het begint te schemeren buiten, de straatlantaarns zullen zo wel aanspringen. Het meisje zit nog steeds voor het gebouw. Dan rijdt de donkerblauwe Volvo weer voor en stapt ze in.

Op woensdagen gaat mijn wekker om half zeven, ik word om kwart over zeven in het congressentrum De Vooruitgang

verwacht. Dat is waar ik drie dagen per week werk, sinds ruim twee jaar. Beetje werken, beetje netwerken. Zo heette het plan. Zo verkocht ik het aan mezelf. Geld verdienen voor de huur, intussen ook werken voor nul euro op plekken die ik leuk vond, plekken waar ik zou willen werken. Iets cultureels of zo. Dan zou ik ergens worden aangenomen en met mijn pas verdiende geld een paar nieuwe schoenen kopen en mijn vrienden trakteren op een avondje uit eten bij die dure pizzeria om het begin van mijn grotemensenleven feestelijk in te luiden. En dan zou ik succesvol worden op een leuke, creatieve werkplek en boven mezelf uitstijgen. Natuurlijk zouden er mindere dagen zijn, maar ik zou doorzetten en dan groeien in mijn functie en nieuwe ontwikkelingen in gang zetten en leven van een goed salaris. Dan zou ik nooit meer mijn broek moeten ophijsen als ik zou opstaan, omdat ik dan geen slecht zittende kleding meer hoefde te kopen. En ik zou dan zes identieke dinerborden kopen. Dat is wat ik had bedacht.

Ik zucht bij al die verwachtingen van toen en probeer intussen twee gelijke sokken te vinden. Het lukt niet helemaal, uiteindelijk ga ik voor een groene en een blauwe, maar omdat beide sokken gestreept zijn, vind ik het tellen.

Ik kijk nog snel naar het mailtje over deze werkdag. Vandaag is er een evenement geboekt met honderdtwintig gasten. Meer weet ik niet, maar dat is op dit moment ook niet nodig. Ik was mijn gezicht en poets mijn tanden met de Barbie-tandenborstel die ik ooit won bij een sinterklaasspel. Binnenkort maar eens een nieuwe kopen, een elektrische misschien. Of zo'n pakje met zes dezelfde van de supermarkt. Dan heb je een voorraad voor je weet maar nooit. Ik kijk nog

snel in de spiegel en zie een oud meisje terugkijken. Toch nog wat lippenstift opdoen. De Vooruitgang heeft een strikte kledingcode en na weken nadenken hebben ze een lange donkergroene hobbezak als bedrijfskleding gekozen. We dragen zwarte schoenen met rubberzolen en sieraden zijn verboden. De rode lippen zijn mijn enige daad van zwak verzet.

De jongen die me inwerkte bij De Vooruitgang werkte er al vier jaar. Hij heette Mats en functioneerde als een robot, onvermoeibaar en zonder humor. In staccato zinnen legde hij alles aan me uit, ik kan me zijn uitleg woord voor woord herinneren, dus dat gekke praten moet toch ergens goed voor zijn geweest. Hij vertelde me tijdens het spoelen van de glazen het volgende: ‘De organisatie heeft alles van tevoren besproken met het kantoor. De klant heeft recht op wat er afgesproken is, niet minder en zeker ook niet meer. De boekingsformulieren liggen in de keuken, zo weten we precies welke koffiearrangements er zijn gekozen. Er zijn drie soorten koekjes: speculaasjes, die los op een schaalte komen te liggen; ministroopwafels, die per stuk verpakt zijn; en petit-fours. Ook zijn er losse chocolaatjes, maar die worden bijna nooit bijgeboekt. De speculaasjes zijn het goedkoopst en worden het minst geboekt. Eigenlijk willen ze altijd de stroopwafeltjes, dat is omdat mensen altijd de middelste optie zullen kiezen. Heel soms kiezen ze de petitfours, maar dat doen alleen ambtenaren.’ Dat was de laatste keer dat ik Mats zag, hij werd verliefd op een uitwisselingsstudente uit Oezbekistan en ging met haar mee terug naar haar dorp. Daar schijnt hij schaapherder te zijn.

Ik hoor de wekkers van Phebe en Nina nu ook gaan. Trai-

nees beginnen extra vroeg, legde Nina me ooit uit. ‘Omdat we high potentials zijn en dus in een supercompetitieve groep zitten, willen we ons extra bewijzen,’ zei ze.

Ik pak mijn fiets en ga op pad. Het is nog donker buiten; het is een half uurtje fietsen overdag, maar dit telt niet als overdag, dus na twintig minuten ben ik er. Onderweg kom ik een paar dronken studenten tegen, een handjevol hardlopers en wat mensen die hun hond uitlaten. Ik parkeer mijn fiets voor de deur en bel aan bij het gebouw. Vroeger was dit een heel modern gebouw, bekend om de strakke vormen en het lef van de architect. Nu is het vooral een grijs blok met lage plafonds en donker tapijt op de vloer. Toch gaat het niet slecht: ‘We zijn vijftien procent goedkoper dan de concurrent,’ zei mijn baas tijdens mijn sollicitatiegesprek. Dat was meteen de laatste keer dat ik hem op de werkvloer zag, delegeren bleek hem nogal in het bloed te zitten.

Alleen de schoonmaker is aanwezig in het gebouw. Hij laat me zwijgend binnen. Waren er maar meer mensen die zich het zwijgen zo eigen maakten. Ik kleed me om in de kleedkamer, die eigenlijk een grote voorraadkast is van het kantoor, met stapels printpapier, dozen Bic-pennen, folders en mappen. Links staan kluisjes zoals op de middelbare school, maar de meeste zijn niet meer in gebruik. Ze zitten op slot en de sleutels zijn kwijt. De looper moet in het bezit zijn geweest van Arie, de vorige conciërge, maar die werd met de dag geler en geler, totdat hij eindelijk naar het ziekenhuis ging en daar binnen een week stierf aan levercirrose.

Zijn vrouw had iedereen van De Vooruitgang uitgenodigd voor de begrafenis, die daardoor meer het karakter van een personeelsuitje kreeg, aangezien Arie en zijn vrouw geen

kinderen hadden en gebrouilleerd waren met de rest van de familie, op een achterneef na. Die achterneef las een zelfgeschreven gedicht voor en vervolgens draaiden ze 't Is stil in Amsterdam' van Ramses Shaffy. De receptie was daarna in Aries stamkroeg, en hoewel het pas half twee was, werd er enkel jenever geschonken. De directeur van De Vooruitgang omhelsde de vrouw van Arie steeds opnieuw, en bij de laatste keer stak hij zijn tong in haar oor. Toen ging ik naar huis. Later begreep ik dat de directeur met de vrouw van Arie naar huis was gegaan.

Soms komt de vrouw van de directeur met de kinderen langs bij De Vooruitgang. Ze lijkt van niks te weten, of misschien maakt het haar niks uit. Iedereen doet alsof het nooit gebeurd is, en hoe langer het geleden is, des te meer ik me begin af te vragen of ik het me verbeeld heb. Het leek hoe dan ook een beetje ongepast om later nog over die sleutel van de kluisjes te beginnen.

Ik zet de vaatwasser aan en begin met koffiezetten. We hebben vier grote filtermachines, die tegelijkertijd kunnen doorlopen. Dan gaat de telefoon in de keuken, de persoon aan de andere kant begint onmiddellijk te praten. De eerste vier, vijf zinnen mis ik volledig, omdat ik probeer te ontdekken wie deze stem heeft. Het is mijn baas, maar in een snipverkouden versie. 'En nog iets: je werkt vandaag met een uitzendkracht, ze komt over een half uurtje.' Ik hang op, hopelijk was de eerste helft niet zo belangrijk.

Ik begin het koffiebuffet op te bouwen. Schoteltje, kopje, schoteltje, kopje, schoteltje, kopje, drie hoog, een rechthoek van zeven keer zes kopjes. Koffiemelk, bruine suiker, witte suiker, nep-suiker er netjes naast. En de stroopwafels.

Dan komt de uitzendkracht binnen, een beeldschoon meisje met lang witblond haar en felgroene ogen. Ze geeft me een slap handje.

‘Claudine,’ zegt ze. ‘Moet ik me bij u melden?’

‘Zeg maar “je”, hoor,’ zeg ik terwijl ik haar voorga. ‘Ik ben Veda, ik zal je laten zien waar je je kunt omkleden.’

Even later komt ze terug in de groene hobbezak, die ook bij haar weinig flatteus is, maar de zwarte pumps die ze eronder draagt, maken het geheel nog wat vreemder, haute couture haast.

‘Kan ik mijn telefoon ergens opladen? En kan ik wat koffie krijgen?’

Ik wijs haar alles aan en probeer me voor te stellen dat ze een mooi meisje met humor is. Maar dat is een gekke beginvraag, over humor, dus vraag ik wat ze in het dagelijks leven doet. Ze gaat op de bar zitten, op haar gemak alsof ze hier al jaren komt.

‘Nou, ik deed farmacie, maar dat vond ik een beetje saai. Dus nu heb ik een tussenjaar, en straks ga ik naar de toneelschool in New York. Maar mijn vader vindt dat ik ook een beetje moet werken, dus vandaar.’

‘Vandaar,’ zeg ik begripvol.

De eerste gasten komen binnen, een struise vrouw in een paars mantelpak komt zich voorstellen.

‘Ik ben Rosalie, ik ben de organisator. Is alles duidelijk voor jullie?’

We knikken. Ik vraag me af waarom Claudine blijft knikken, tot ik zie dat ze aan het bellen is.

‘Je kunt niet bellen achter de bar,’ snauw ik haar toe.

‘Ik dacht dat jij wel chill zou zijn,’ antwoordt ze.

‘Zo zie je maar weer,’ zeg ik. ‘Ik ga naar de keuken om de lunch voor te bereiden, schenk jij intussen koffie hier?’

Claudine zegt niks en ik loop naar de keuken. De broodjes moeten nu de diepvries uit, anders zijn ze nog bevroren rond de lunch. Volgens mijn baas zijn bevroren broodjes ook vers: omdat ze vers de vriezer in zijn gegaan, ‘is de veroudering uitgeschakeld’. Misschien laat hij zichzelf ook wel invriezen als hij dood is. Of alleen zijn hoofd, dat is goedkoper. De mensen die alleen hun hoofd hebben laten invriezen, zijn ervan overtuigd dat wanneer het tijd is voor ontdooien, de technologie al zo ver gevorderd is dat men er een kunstmatig lijf onder kan zetten. Stel nou dat het zou kunnen, dat onze soort dit gaat kunnen, dan zou het me ernstig verbazen als ze deze mensen weer tot leven gaan wekken voor andere doeleinden dan leven in een laboratorium. Niemand die hen kent, niemand die om hen zal geven. De proefdieren van het jaar 2300. Dat zijn de nutteloze dingen die ik denk.

Ik gaap zo lang dat ik ervan moet kokhalzen en kijk op de klok. Het programma begint zo, dan kunnen de kopjes worden verzameld en de vaatwasser in. Is alles weer schoon voor de lunch. Dat zijn de proactieve dingen die ik al twee jaar denk.

Claudine komt de keuken in. ‘Kan ik even roken? De mensen zijn nu toch weg.’

Ik knik.

‘Trouwens, wanneer heb ik pauze?’

‘Je gaat nu toch roken?’

‘Ja, maar dat is geen pauze, ik moet gewoon even roken.’

‘We kijken zo even wanneer je pauze kunt nemen,’ zeg ik terwijl ik grijze bakken verzamel voor de vuile kopjes.

Een kwartier later komt ze terug. Ze loopt een beetje gek, maar voor ik iets kan vragen, zegt ze: ‘Mijn voeten, ze zijn echt, oh my God, *kill*ing, deze schoenen.’

‘Waarom heb je die dan aangetrokken?’

‘Moest van het uitzendbureau, zwarte pumps voor een representatieve look.’

Ze kijkt naar mijn zwarte gympen. ‘Maar dat was kennelijk onzin.’

Ik geef haar een volle bak met vuile kopjes. ‘Doe je die even in de vaatwasser?’

Ze knikt en strompelt naar de keuken. Bij de bar staat de vrouw van de organisatie.

‘Kan een van jullie even meekomen? Er is een ongelukje gebeurd.’

Ik knik en loop mee. Halverwege de hal komt een zure lucht me tegemoet.

‘We zijn er bijna,’ zegt de vrouw, ‘hier is het.’ Ze wijst op een grote bruine kotsvlek op de muur naast de ingang. ‘Een van onze gasten dacht dat de kunstmatige suiker gewone suiker was. Nou, dat viel niet helemaal goed, zoals je ziet. Het zou wel zo fijn zijn als dit schoon is voordat ze weer naar buiten komen. Dank je.’

Ik knik en ga terug naar de keuken.

Daar zit Claudine op het aanrecht haar voeten te masseren met een bevroren broodje. ‘Echt heel lekker verkoelend,’ zegt ze.

‘Claudine?’ probeer ik zo rustig mogelijk te zeggen, maar mijn stem klinkt scherp.

Snel legt ze het broodje weg. ‘Sorry hoor, er zit toch een servetje tussen, dacht niet dat het zo’n big deal zou zijn.’

‘Er heeft iemand gekotst in de gang. Daar staat een emmer met een dweil, ga jij het maar opruimen,’ zeg ik.

‘Serieus?’ zegt ze. ‘Maar ik kan niet meer lopen van de pijn.’

Ik kijk op de klok. Over een paar minuten komen de mensen uit de zaal. Er zit niks anders op dan het zelf te doen. Ik denk aan Nina en Phebe, aan woorden als ‘high potentials.’

Wanneer ik de keuken weer in kom met het zuur geworden sop, zit Claudine nog steeds op het aanrecht haar voeten te masseren.

‘Welke maat heb je?’

‘Negenendertig.’

Met een zucht trek ik mijn gympen uit en ik geef ze aan haar. Ik stap in haar pumps, die een duizelingwekkende hoogte hebben. Mijn sokken houd ik aan, anders zijn ze net te groot.

‘Je hebt verschillende sokken aan,’ zegt ze.

‘Nietes,’ zeg ik terwijl ik het goedkope vruchtensap overgiet vanuit de pakken in de glazen karaffen.

De mensen komen uit de zaal, het lunchbuffet staat keurig klaar. Claudine staat bij het buffet om waar nodig te assisteren. Zo schenkt ze sap in en geeft ze servetten aan, alles met een grote glimlach op haar gezicht. Het komt vast door de schoenenwissel, ik begin intussen al een beetje te strompelen op de pumps, die er wel duur uitzagen maar nu van plastic blijken te zijn. Mijn kleine teen begint te kloppen, ik probeer het op te vatten als een goed teken. Ik leef, ik ben zo levend dat ik zelfs in verbinding sta met mijn kleine teen.

De lunch loopt af, de vrouw in het mantelpak stuurt de mensen streng terug naar de zaal. In een lange rij sjokken ze weer naar binnen.

‘Ik ga even roken,’ zegt Claudine.

Ik knik en begin met opruimen.

Er zijn verschillende redenen om door te draaien in je leven. Zo kunnen er verschrikkelijke dingen gebeuren met je familie, waardoor je op wraak zint of alleen nog maar kinderrijmpjes kunt neuriën in de hoek van een isoleercel. Er zijn ziektes die zo’n sombere, naargeestige toekomst voor je in petto hebben dat je liever de zee in zou lopen. Er zijn trauma’s die zo groot zijn dat de seizoenen wel veranderen, maar het gevoel niet. Er zijn ook mensen die niks ernstigs meemaken, niks dan de normale banaliteit van het alles. Deze mensen laten hun emmertje rustig vollopen. Het duurt iets langer, dat is alles. Ik ben ook zo iemand. Langzaam draai ik door. Dit is wat ik denk bij de theeglazen die gevuld zijn met halve mandarijnen, aangevreten broodjes brie, een stukje kauwgom en een oud theezakje. Ongeruimd staat netjes, zullen de daders gedacht hebben, terwijl ze in werkelijkheid alleen maar mijn emmer aan het vullen waren.

Ruim twintig minuten zijn voorbijgegaan, de ergste troep is opgeruimd, zo meteen zet ik weer koffie voor de pauze. Claudine is nog steeds niet teruggekeerd, ze staat niet meer buiten voor het pand, niet in de keuken, niet in de hal, niet bij de kluisjes. Maar daar ligt wel haar groene hobbezak op de grond, en daarnaast mijn gympen; ze zijn uitgeschopt zonder de veters los te maken. Haar jas en tas zijn weg. Mijn jas en tas liggen er nog als stille getuigen. Claudine is weg. Ik voel een mengeling van bewondering en boosheid, maar er is niemand om wat voor gevoel dan ook mee te delen, dus trek ik de plastic pumps uit en mijn gympen weer aan. Dat wordt nog hard werken in mijn eentje.